

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

УДК 159.9.072.4

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.5-1.1>**А. М. Большакова**доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології
Харківська державна академія культури

ДІАГНОСТИКА СХЕМА-РЕЖИМІВ (РЕЖИМІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАННІХ ДЕЗАДАПТИВНИХ СХЕМ): АДАПТАЦІЯ SMI – ОПИТУВАЛЬНИКА СХЕМА РЕЖИМІВ ДЖ. ЯНГА (ПІДЛІТКОВА ФОРМА)

Метою цього дослідження є створення підліткової форми методики для діагностики схема-режимів – адаптація психодіагностичної методики SMI – Schema Modes Inventory (Опитувальника схема-режимів) Дж Янга для україномовної вибірки віком 12–15 років.

Як первинну форму психодіагностичної методики у процесі адаптації було використано модифікований переклад оригінального опитувальника SMI. Для оцінки валідності адаптованого опитувальника як критерії було використано результати Опитувальника 16 PF Р. Кеттелла та Шкал психологічного благополуччя К. Ріфф. У процесі статистичної обробки використано факторний аналіз (за методом головних компонент і Varimax обертанням факторних структур), кореляційний аналіз, коефіцієнт Кронбаха.

Центральними компонентами схема-терапії є поняття «ранні дезадаптивні схеми» та «схема-режими». Схеми є дисфункціональними когнітивними, емоційними та поведінковими установками, що формуються з раннього дитинства. Вони виявляються як стійкі паттерни, що детермінують думки, емоції, спогади та інтерпретації людини. Розвиваються ранні дезадаптивні схеми за умов незадоволення у дитинстві базових емоційних потреб. Схеми можуть проявлятися у різних станах – схема-режимах. Схема-режими диференційовано на 4 категорії: дисфункціональні дитячі (вразливої дитини, розгніваної дитини, розлюченої дитини, імпульсивної дитини, недисциплінованої дитини); дисфункціональні батьківські (вимогливості, покарання); дисфункціональні копінгові (покірної капітуляції, звеличування самого себе, захисника, який нападає, відстороненого самозаспокоювання, відстороненого захисника) та здорові функціональні (щасливої дитини, здорового дорослого).

У схема-терапії розроблено дві психодіагностичні методики: Опитувальник Схем Янга (YSQ) та Опитувальник схема-режимів (SMI). YSQ переведено та адаптовано для використання на російськомовній вибірці. Адаптований україномовний варіант опитувальника схема-режимів для підліткового віку SMI-T – Schema Modes Inventory-Teen age є результатом цього дослідження.

Адаптована підліткова форма Опитувальника схема-режимів (SMI-T – Schema Modes Inventory-Teen age) містить десять шкал: батьківської вимогливості / покарання, вразливої дитини, розгніваної / розлюченої дитини, захисника, який нападає, імпульсивної / недисциплінованої дитини, покірної капітуляції, здорового дорослого, відсторонення, звеличування самого себе, щасливої дитини.

Адаптований, модифікований україномовний підлітковий варіант Опитувальника схема-режимів (SMI) містить десять шкал і має задовільні психометричні характеристики (надійності та валідності).

Ключові слова: схема-терапія, ранні дезадаптивні схеми, схема-режими, психологічна допомога, психологічне консультування, психотерапія, психодіагностика, підлітковий вік.

Постановка проблеми. Одним із нових психотерапевтичних напрямів, який, інтегруючи кращі надбання класичних підходів, впроваджує нові ефективні моделі допомоги людині у подоланні внутрішньоособистісних і міжособистісних проблем і розладів, а також сприяння здоровим особистостям у їх прагненні до самореалізації, є схема-терапія (схемофокусована когнітивно-поведінкова терапія), розробку та впровадження

якої розпочато Дж. Янгом наприкінці ХХ ст. [6]. Результати практичної реалізації основних концепцій схема-терапії та наукові дослідження щодо результатів її застосування доводять високу ефективність цього підходу [1; 3]. Отже, адаптація, апробація та впровадження арсеналу схемофокусованих методів (зокрема психодіагностичних) у вітчизняну практичну психологію сприятиме більшій ефективності надання психологічної допомоги

фахівцями з психотерапії та психологічного консультування.

Основні положення схема-терапії [4–7]:

1. Кожній людині від народження притаманні п'ять типів базових емоційних потреб: у безпечній приналежності, прийнятті та турботі; в автономії, компетентності та відчутті самості; у збереженні кордонів та самоконтролі; у вільному вираженні потреб та емоцій; у спонтанності та грі.

2. Часто за різних причин у ранньому дитинстві людини деякі з цих базових потреб не задовольняються, що призводить до формування ранніх дезадаптивних схем (яких Дж. Янгом виділено 18) – комплексів ригідних неадекватних уявлень про себе та навколишній світ, які продовжують діяти протягом усього подальшого життя, спотворюючи сприйняття актуальних життєвих ситуацій і провокуючи деструктивну поведінку. Для діагностики схем Дж. Янгом розроблено опитувальник YSQ (Young Schema Questionnaire), що містить 18 шкал, твердження яких презентують ранні дезадаптивні схеми [4; 6].

3. Активація ранніх дезадаптивних схем як у проблемних, так і у звичайних ситуаціях призводить до виникнення певних станів – схема-режимів, які є сукупністю моделей когнітивного, емоційного та поведінкового реагування. Для людини типовими можуть бути один чи декілька схема-режимів [4; 6]:

– дисфункціональні дитячі режими, що є проявом травмованої «внутрішньої дитини»: «вразливої дитини», «розгніваної дитини», «розлюченої дитини», «імпульсивної дитини», «недисциплінованої дитини»;

– дисфункціональні батьківські режими, що є проявом засвоєних людиною негативних реакцій своїх батьків на самого себе: «батьківського покарання», «батьківської вимогливості»;

– дисфункціональні копінгові режими, які є невдалою спробою впоратися з негативними емоціями, викликаними ранніми дезадаптивними схемами: «покірної капітуляції», «агресивного нападника», «звеличування самого себе», «відстороненого захисника», «відстороненого самозаспокоювання».

Дисфункціональні схема-режими формуються та проявляються навіть у психічно здорових людей, детермінуючи виникнення у них певних внутрішньоособистісних і міжособистісних ускладнень [1; 3].

У психічно благополучної, гармонійної людини за умов активації ранніх дезадаптивних схем у проблемних ситуаціях активуються здорові, адаптивні схема-режими: «щасливої дитини» та «здорового дорослого» [4–7].

За переконанням представників схемного підходу у когнітивно-поведінковій терапії, схема-режими розпізнати та корегувати значно простіше,

ніж ранні дезадаптивні схеми, які людина усвідомлює важко [4; 6]. Для діагностики типових для людини схема-режимів також створено відповідну методику – опитувальник SMI (Schema Modes Inventory) [7].

У сучасних наукових дослідженнях активно використовуються обидві психодіагностичні методики Дж. Янга. Дані про наявність російськомовної адаптації опитувальника YSQ наявні [2], але щодо опитувальника SMI, то дослідники зазвичай посилаються на англomовну публікацію самого Дж. Янга [7]. Отже, по-перше, оскільки використання простого перекладу психодіагностичної методики суперечить дійсним правилам та принципам психодіагностики, опитувальник схема-режимів SMI потребує адаптації для використання на українській вибірці. По-друге, через те, що ранні дезадаптивні схеми та звичні режими функціонування цих схем починають формуватися та закріплюватися починаючи з раннього дитинства, безперечної актуальності набуває завдання створення психодіагностичного інструментарію для виявлення схема-режимів, що формуються, вже у дитинстві, принаймні у тому віці, коли дитина вже є здатною до відрефлексування своїх уявлень про себе, оточуючих людей і навколишній світ взагалі (у підлітковому віці).

Метою статті було створення підліткової форми методики для діагностики схема-режимів – адаптація психодіагностичної методики SMI – Schema Modes Inventory (Опитувальника схема-режимів) Дж. Янга для україномовної вибірки віком 12–15 років.

Як критерії валідації опитувальника було використано дані опитувальника 16PF Р. Кетела (дитяча форма).

Виклад основного матеріалу. У процесі адаптації опитувальника схема-режимів оригінальну англomовну версію опитувальника (124 питань) було перекладено й адаптовано за змістом для осіб підліткового віку. У результаті було утворено твердження, які характеризують виділені Дж. Янгом режими функціонування ранніх дезадаптивних схем. Отриманий первинну форму було запропоновано досліджуваним з інструкцією оцінити свою згоду із твердженнями за оригінальною шкалою від 1 (абсолютно не відповідає) до 5 (повністю відповідає). При обробці результатів відповідям присутувалася відповідна кількість балів.

У процесі роботи над підлітковою версією опитувальника SMI було з'ясовано, що досліджувані підліткового віку не диференціюють дисфункціональні дитячі схема-режими розгніваної та розлюченої дитини, імпульсивної та недисциплінованої дитини, дисфункціональні батьківські режими, та дисфункціональні копінгові режими відстороненого самозаспокоювання та відстороненого захисника.

Внаслідок виключення невідповідних пунктів і пунктів із незначущою факторною вагою, було отримано остаточний варіант методики з 40 пунктів. Остаточний факторний аналіз засвідчив утворення десяти факторів, які пояснювали 79,54% загальної дисперсії. У подальшому статистичному аналізі отриманих результатів було встановлено високі показники дискримінативності (r_{pb}) та внутрішньої узгодженості (r_{xy}) для кожного з цих пунктів (табл. 1–10).

До першого фактора увійшли твердження, які за змістом відтворюють дисфункціональні батьківські схема-режими Demanding Parent («батьківської вимогливості»), який виявляється у переконаннях про те, що єдиний вірний спосіб існування – прагнення до успіху, досконало-

сті, ефективності, високого соціального статусу, корисного використання часу, відповідності високим стандартам якості, та Punitive Parent («батьківського покарання»), який виявляється у схильності критикувати себе в термінах та інтонаціях, засвоєних від батьків, або інших вихователів, очікувати на покарання [4; 6].

До другого фактора увійшли твердження опитувальника, які відповідають оригінальній шкалі опитувальника SMI Дж. Янга «Vulnerable Child» дисфункціональному дитячому режиму «вразливої дитини». Зміст шкали відображає схильність людини гніватися, але приховувати свої почуття, демонструючи пасивний опір щодо порушення власних кордонів (оточуючими сприймається як впертість) [4; 6].

Таблиця 1

**Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму)
«батьківської вимогливості / покарання»**

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я маю піклуватися про своїх близьких	0,421	0,534
2. Я не дозволяю собі розслаблятися та відпочивати, доки не закінчу всі важливі справи	0,378	0,582
3. Я точно знаю, «що таке гарно», «що таке погано» та наполегливо намагаюся вчиняти добре, щоб потім не картати себе	0,341	0,451
4. Я не дозволяю собі задовольняти тому, що не заслуговую на них	0,321	0,527
5. Я вважаю, що маю бути більш відповідальним, ніж більшість оточуючих	0,381	0,516

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 2

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «вразливої дитини»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я часто перебуваю у стані, близькому до відчаю	0,454	0,451
2. Я часто почуваюся принизливо	0,571	0,671
3. Я почуваюся самотнім у цьому світі	0,513	0,498
4. Я вважаю себе слабким і безпорадним	0,529	0,412
5. Мені здається, що ніхто не любить мене	0,573	0,59

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 3

**Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму)
«розгніваної / розлюченої дитини»**

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Мене гніває те, що оточуючі намагаються обмежити мою свободу та незалежність	0,511	0,524
2. Коли я гніваюся, то іноді ушкоджую меблі, розбиваю посуд	0,178	0,514
3. Я гніваюся, якщо мене не залишають у спокої	0,487	0,519
4. Коли я гніваюся, я часто втрачаю контроль і погрожую оточуючим	0,516	0,472
5. Я гніваюся, коли хтось говорить мені, як я маю себе відчувати або вчиняти	0,598	0,499

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 4

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «захисника, який нападає»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я досягаю поваги, не дозволяючи іншим принижувати себе	0,609	0,534
2. Я ніколи не сумніваюся, коли потрібно наполягати на своєму	0,467	0,578
3. Якщо ви не підкорюєте оточуючих, то вони підкорять вас	0,512	0,587
4. Оскільки рівності не існує, краще мати перевагу над іншими	0,544	0,522
5. Я часто жартую та піддражнюю оточуючих	0,517	0,571

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 5

**Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму)
«імпульсивної/недисциплінованої дитини»**

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Мені буває складно примусити себе займатися нудними справами	0,599	0,498
2. Я часто говорю не обміркувавши, через що потрапляю у неприємності або ображаю оточуючих	0,511	0,567
3. Я спочатку дію, а потім обмірковую	0,147	0,599
4. Мені складно керувати своїми емоціями та бажаннями	0,199	0,492
5. Я не можу примусити себе виконувати щось нецікаве або неприємне, навіть якщо знаю, що це необхідно	0,528	0,524

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 6

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «покірної капітуляції»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я намагаюся догоджати оточуючим, щоб уникнути конфліктів	0,478	0,482
2. Я дозволяю іншим людям критикувати або перебивати себе	0,512	0,531
3. Я дозволяю іншим людям робити те, що вони вважають за потрібне, замість того, щоб висловлювати свої власні потреби	0,516	0,564
4. Я буваю надто пасивним навіть тоді, коли мені не подобається розвиток подій	0,513	0,511
5. Я можу прийняти та перетерпіти багато чого від людей, які важливі для мене	0,578	0,492

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 7

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «здорового дорослого

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я знаю, коли можна, а коли не варто відкрито проявляти свої емоції	0,521	0,561
2. Я добре знаю себе та розумію, що мені потрібно для щастя	0,564	0,504
3. Я відчуваю у собі сили вчитися, займатися особистісним і професійним розвитком	0,591	0,522
4. Я можу сам потурбуватися про себе	0,472	0,513
5. Я здатний раціонально вирішувати свої проблеми, не дозволяючи емоціям керувати моєю поведінкою	0,543	0,512

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

До третього фактора увійшли пункти – характеристики дисфункціональних дитячих режимів Angry Child («розгніваної дитини»), який виявляється у тому, що людина гнівається, але намагається не демонструвати своїх почуттів, вчиняючи пасивний супротив порушенню особистої автономії (що сприймається оточуючими як впертість), та Engaged Child («розлюченої дитини»), який виявляється у переживанні сильного гніву й агресії [4; 6].

Четвертий фактор утворено твердженнями, що відповідають дисфункціональному копінговому режиму Bully and Attack («захисника, який нападає»), що виявляється в агресії задля досягнення мети або захисту [4; 6].

П'ятий фактор утворено твердженнями, які відповідають дисфункціональним дитячим режимам Impulsive Child («імпульсивної дитини»), який виявляється в діях, детермінованих бажаннями та імпульсами, егоїстичному способі поведінки, та Undisciplined Child («недисциплінованої дитини»), який виявляється у нездатності людини виконувати повсякденні обов'язки [4; 6].

До шостого фактора увійшли твердження, що описують прояви дисфункціонального копінгового схема-режиму Compliant Surrender («покірної капі-

туляції»), який є покірним прийняттям різних форм порушення своїх кордонів та незадоволення важливих потреб [4; 6].

До сьомого фактора увійшли пункти, що відповідають другому функціональному, здоровому схема-режиму Healthy Adult («здорового дорослого»), який виявляється у здатності повноцінно функціонувати на рівні, що відповідає віковому розвитку людини, нести відповідальність за свої вчинки та керувати ними, обирати конструктивні види діяльності, які приносять задоволення [4; 6].

Восьмий фактор – це пункти, які відповідають дисфункціональним копінговим режимам Detached Self-Soother («відстороненого самозаспокоювання»), що виявляється в намаганні відключити свої негативні емоції через дії та заняття, які відволікають, заспокоюють або стимулюють, і Detached Protector («відстороненого захисника»), який виявляється у прагненні взагалі уникати емоцій, переживань або будь-яких збуджуючих видів діяльності [4; 6].

Дев'ятий фактор утворено твердженнями, пов'язаними з дисфункціональним копінговим схема-режимом Self-Aggrandizer («звеличування самого себе»), який виявляється у прагненні

Таблиця 8

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «відсторонення»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я відчуваю холодність і байдужість до інших людей	0,622	0,544
2. Мені подобаються заняття, що збуджують або відволікають (наприклад, гра, їжа, телевізор, комп'ютерні ігри, покупки), які дозволяють не думати про мої почуття	0,523	0,515
3. Для того, щоб менш турбуватися про свої проблеми та переживання, я намагаюся завжди бути зайнятим	0,573	0,522
4. Я не маю бажання активно взаємодіяти з іншими людьми	0,612	0,578
5. Я люблю фантазувати, щоб відволіктися від важких переживань	0,503	0,515

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 9

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «звеличування самого себе»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Мене дратує, коли люди не виконують те, про що я їх прошу	0,613	0,515
2. Для мене важливо бути Першим (найуспішнішим, найбагатшим, найрозумнішим...)	0,519	0,522
3. Я відчуваю, що я особливий і переважаю більшість оточуючих	0,531	0,584
4. Я роблю те, що вважаю за потрібне, незважаючи на думку оточуючих	0,571	0,499
5. Я не вважаю, що маю дотримуватися тих самих правил, що й інші люди	0,512	0,488

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 10

Психометричні характеристики пунктів шкали (схема-режиму) «щасливої дитини»

Зміст твердження	r_{pb}^*	r_{xy}^*
1. Я відчуваю, що мене люблять і приймають	0,577	0,589
2. Я довіряю більшості людей	0,499	0,567
3. Моє життя вважається мені стабільним і безпечним	0,522	0,544
4. Я відчуваю, що оточуючі прислуховуються до мене, розуміють і цінують мене	0,489	0,472
5. Я – оптиміст	0,512	0,499

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

Таблиця 11

Показники надійності опитувальника схема-режимів SMI-T

Схема-режими	Коефіцієнт Кронбаха*	Коефіцієнт кореляції частин тесту*
Батьківської вимогливості / покарання	0,613	0,511
Вразливої дитини	0,621	0,516
Розгніваної / розлюченої дитини	0,524	0,587
Захисника, який нападає	0,518	0,492
Імпульсивної / недисциплінованої дитини	0,547	0,478
Покірної капітуляції	0,599	0,617
Здорового дорослого	0,567	0,521
Відсторонення	0,506	0,513
Звеличування самого себе	0,522	0,588
Щасливої дитини	0,544	0,544

Примітка: * статистична значущість при $p < 0,001$

домогтися своїх цілей за будь-яку ціну, захопленості собою, демонстрації зверхності, очікуванні на особливе ставлення до себе, відмові від дотримання загальних правил [4; 6].

Десятий фактор утворили твердження, що відповідають функціональному, здоровому схема-режиму Гарри Child («щасливої дитини»), притаманному людині, яка відчуває спокій і радість через задоволення своїх базових потреб, відчуває себе любимою, захищеною [4; 6].

Результати статистичного аналізу, наведені у табл. 1–10, дозволили вважати оцінюваний варіант

підліткової форми адаптованого опитувальника SMI його остаточною версією. Оцінка надійності підліткового опитувальника схема-режимів SMI-T (Schema Modes Inventory – Teen age) проводилася шляхом оцінювання внутрішньої консистентності (коефіцієнт Кронбаха) та надійності за методом розщеплення. Результати оцінювання надійності за названими методами наведені в табл. 10.

Дані, наведені у табл. 11, дозволяють засвідчити прийнятний рівень надійності опитувальника схема-режимів SMI-T. У процесі оцінки критеріальної валідності оцінюваної адаптованої

Описова статистика показників опитувальника схема-режимів SMI

Схема-режими	Середні значення	
	Хлоп.	Дівч.
Батьківської вимогливості / покарання	16,89	15,47
Вразливої дитини	18,16	19,6
Розгніваної / розлюченої дитини	13,79	13,05
Захисника, який нападає	17,7	15,85
Імпульсивної / недисциплінованої дитини	13,9	12,99
Покірної капітуляції	13,87	14,97
Здорового дорослого	12,17	13,07
Відсторонення	16,19	17,52
Звеличування самого себе	12,97	12,46
Щасливої дитини	12,17	12,95

дорослої форми опитувальника було встановлено, що всі шкали SMI-T утворюють відповідні значущі (прямі або зворотні) кореляції з факторами опитувальника 16 PF Р. Кеттелла (дитяча форма).

На заключному етапі адаптації опитувальника схема-режимів було обчислено описову статистику показниками методики. Отримані результати наведені у табл. 12.

Висновки. Підлітковий Опитувальник схема-режимів (SMI-T – Schema Modes Inventory-Teen age) містить десять шкал: батьківської вимогливості / покарання, вразливої дитини, розгніваної / розлюченої дитини, агресивного нападника, імпульсивної / недисциплінованої дитини, покірної капітуляції, здорового дорослого, відсторонення, звеличування самого себе, щасливої дитини.

Досліджувані підліткового віку не диференціюють дисфункціональні дитячі схема-режими розгніваної та розлюченої дитини (були об'єднані в шкалу / схема-режим «розгніваної / розлюченої дитини»), імпульсивної та недисциплінованої дитини (були об'єднані в шкалу «імпульсивної / недисциплінованої дитини»), дисфункціональні батьківські режими (були об'єднані в шкалу «батьківської вимогливості / покарання»), та дисфункціональні копінгові режими відстороненого самозаспокоювання та відстороненого захисника (були об'єднані в шкалу «відсторонення»).

Адаптований, модифікований підлітковий варіант Опитувальника схема-режимів (SMI-T) має

задовільні психометричні характеристики (надійності та валідності).

Література:

1. Галимзянова М.В., Касьяник П.М., Романова Е.В. Выраженность ранних дезадаптивных схем и режимов функционирования схем у мужчин и женщин в период ранней, средней и поздней взрослости. *Вестник СПбГУ. Сер. 16.* 2016. Вып. 3. С. 109–125.
2. Касьяник П.М., Романова Е.В. Диагностика ранних дезадаптивных схем. Санкт-Петербург: Изд-во политехн. Ун-та, 2013. 120 с.
3. Холмогорова А.Б. Схематерапия Дж. Янга – один из наиболее эффективных методов помощи пациентам с пограничным расстройством личности. *Консультативная психология и психотерапия.* 2014. № 2. Т. 22. С. 78–87.
4. Arntz A., van Genderen H. Schema Therapy for Borderline Personality Disorder. Sussex, : Wiley-Blackwell. 2009. 196 p.
5. Jacob Gitta A., Arnoud A. Schema Therapy for Personality Disorders – A Review. *International Journal of Cognitive Therapy.* 2013. № 6 (2). P. 171–185.
6. Young J.E. Schema-focused therapy for personality disorders. *Cognitive behaviour therapy.* New York: Routledge. 2002. 201–222.
7. Young J. Schema Therapy Inventories & Related Materials. New York: Schema Therapy Institute, 2015. 150 p.

Bolshakova A. M. Diagnostic of Schema Modes (early maladaptive schemas functioning modes): adaptation of SMI – Schema Modes Inventory of J. Yong (teen age form)

Purpose of research is to create teen age form of method for psychodiagnostic of Schema Modes – adaptation psychodiagnostic method SMI – Schema Modes Inventory for Ukrainian people 12–15 age old.

The translated original Schema Modes Inventory was used as primary form psychodiagnostic method. It was used for the estimation of validity: 16 PF Questionnaire of R. Kettell (child form). The factor analysis (by the method of main components and Varimax rotation of factor structures), cross-correlation analysis, coefficient of Kronbah are carried out in the process of statistical analysis.

Central concepts of Schema Therapy are “early maladaptive schemas” and “schema modes”. Schemas are defined as dysfunctional knowledge representations acquired early in life, containing knowledge, behavioral-procedural and emotional information. They are described as broad patterns comprising thoughts, emo-

tions, memories, and attention tendencies. They develop when children's basic needs are not met. Schemas can be observed within different emotional states – schema modes. Schema modes are divided into 4 broad categories: 1) dysfunctional child modes (Vulnerable Child, Angry Child, Impulsive Child, Undisciplined Child, Enraged Child); 2) dysfunctional parent modes (Demanding Parent, Punitive Parent); 3) dysfunctional coping modes (Compliant Surrender, Bully and Attack, Self-Aggrandizer, Detached Self-Soother, Detached Protector); 4) functional healthy modes (Happy Child, Healthy Adult).

There are two diagnostic methods of Schema Therapy: Young Schema Questionnaire (YSQ) and Schema Modes Inventory (SMI). YSQ is translated and adopted for Russian language. Teen age form of SMI Ukrainian adaptation (SMI-T – Schema Modes Inventory-Teen) are results of this research.

Adapted teen age form of SMI contains ten scales: Demanding / Punitive Parent, Vulnerable Child, Enraged / Angry Child, Bully and Attack, Impulsive / Undisciplined Child, Compliant Surrender, Healthy Adult, Detached, Self-Aggrandizer, Happy Child.

Schema Modes Inventory of J. Yong is adopted for Ukrainian-language teen age people. Teen age form of SMI contains ten scales. Adapted, modified questionnaire SMI is characterized by satisfactory psychometric characteristics (reliability and validity).

Key words: schema therapy, early maladaptive schemas, schema modes, Schema Modes Inventory, psychodiagnostic method, teen age.